

Izhaja razen nedelj in praznikov vsak dan ob 10. uri dopoldne.

Uredništvo je v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6/L, Učiteljska tiskarna.

Dopise frankirati in podpisati, sicer se jih ne priobči. Rokopise se ne vrača.

Oglas: Prostor 1 mm x 55 mm po K 1.50. Uradni razglaš, poslano ter notice isti prostor K 2.—. Pri večjem naročilu popust.

NAPREJ

Glasiło Jugoslov. socijalno - demokratske stranke.

Telefonska št. 312.

Naročnina: Po pošti eno z dostavljanjem na dom za celo leto K 240, za pol leta K 120, za četrt leto K 60, za mesec K 20. Za Nemčijo celo leto K 312, za ostalo tujino in Amerika K 360.

Reklamacije za list so poštne proste.

Upravništvo je v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6/L, Učiteljska tiskarna.

Prva stvarna debata o ustavi v ustavotvornem odboru.

LDU, Beograd, 7. febr. (ZNU.) Danes je ustavni odbor nadaljeval razpravo o vladnem ustavnem načrtu. Prvi je govoril v imenu zemljoradnikov posl. Mihajlo Avramović, ki je izjavil, da je najnaprednejši Pašičev ustavni načrt vtis, da obsega samo politični del družbe. Ustavni načrt je glede ureditve države in funkcij poedinih organov le do gotove mere skrbno izdelan. Vendar pa vidimo posamezne socijalne boje poedinih razredov v družbi. Vidi se vsak dan, da politična svoboda in politične garancije niso bistvene v življenju države. To dokazuje življenje naše države tekom zadnjih dveh in pol leta. Obstoj iz gospodarskih in socijalnih funkcij, ki nimajo okvirja v vladnem ustavnem načrtu, na drugi strani pa imamo ustanove, ki nimajo niti podlage v stari srbski ustavi, kakor so ministrstva za narodno zdravje, za obnovo, za prehrano itd., in ki nimajo niti podlage v Pašičevem ustavnem načrtu samem. Naša država ni samo čuvarica in braniteljica države pred zunanjimi neprijatelji, temveč je tudi naravnost poklicana, da regulira gospodarsko življenje med posamezniki in da postane tako socialna država. V naši državi imamo stan, kmetijski stan, ki se je dosedaj zanemarjal in o čegar življenju nam je treba voditi račun. Zato se je sedaj kmet pod pritiskom razmer zavedel, da se mu je treba organizirano braniti in organizirano regulirati to državo, ker se ne more zadovoljiti z ustavo, ki bi regulirala samo politično življenje. Treba je zato ustavo, ki bo regulirala vse življenje v državi. Država ni več samo ona juridična oseba, kakor so jo močni rimski državniki proglasili, ona je socijalni pojav in je treba, da se zahteva od nje socialne dolžnosti in funkcije. — Država se mora samo dotlej trpeti, dokler vrši svojo socialno dolžnost in odgovarja svojemu socialnemu namenu. Moderna ustava mora revizirati dosedanje principe o imetju in v njo se mora vstaviti misel, da mora biti imetje socijalno. Izrečno pa mora biti prepovedano, da bi bilo antisocialno. Z ozirom na to, bi se mogel ustavni načrt, kakor je Pašičev, razpravljati le v kolikor se tiče politične strani, treba pa je izpopolniti tudi drugo stran, ki bi obsegala gospodarske in socialne zadeve.

Dr. Milenko Vesnić je odgovoril, da je Pašičev ustavni načrt dejansko samo popravljena in izpopolnjena izdaja načrta, predloženega od vlade, ki ji je stal dr. Vesnić na čelu. Stvarni razlogi so za to, da bodi ustava čim krajša, ker more ustava kot osnovni zakon obsejati samo glavne poteze državne ureditve. — Nadalje državno življenje v drugih strokah uprave socialnega življenja itd., je treba urediti s posebnimi zakoni. Kratke ustave so pokazale, da so najboljše, ker so ravno najkrajše. Kakor vsak produkt človeškega uma in dela je ustava v posameznih državah izraz potreb naroda v določnem trenutku. Glavna obilježja take ustave obstoji v tem, da se z njo daje državi ureditev, po kateri se utrudi. Ustava mora zagotoviti državi materialno sigurnost, versko napredovanje, gospodarski razvoj, napredek industrije, trgovine, prometa itd. Vesnić je nadalje govoril proti težnji, da se v sedanjem času in družbi govori o neklih posebnih razrednih interesih in potrebah in da se skuša specialno razredne interese posebej zavarovati. Ravno toliko, kolikor nas interesirajo poljedelci, nas tudi vsi drugi stanovi, trgovci, obrtniki, tvorniški delavci

itd. Za vse te sloje mora imeti naša družba enako pozornost in ljubezen. Ako se tukaj hoče preveč radikalno zastopati samo eno smer, potem nazadujemo ter bi lahko mogle nastati iz razredov kaste. Zato ni treba še specialno skrbeti za kak družabni razred. Dr. Vesnić je nato odgovarjal tudi z ozirom na pojmovanje g. Avramovića glede zasebne lastnine. Prava podlaga in pravi pogoj, da se pride do osebne svobode, je osebna lastnina, ki bo ostala, dokler bo obstajal svet. Brez osebne lastnine ni niti materialne osebne svobode, brez osebne svobode ni politične svobode in brez politične svobode ni niti svobode družbe in svobode države. Zato ni praktičnega politika, ki bi ne bil za osebno lastnino. Nato je dr. Vesnić govoril o dvojnem sistemu ter izjavil, da bi uvedba dvodomenega sistema mogla dvigniti ugled parlamentarizma, ki je poslednji dve leti pri nas znatno trpel. Naša država mora sploh biti grajena konstruktivno, ker je treba našo državo osnovati na vzajemnem zaupanju članov parlamenta napram vladi, odnosno vladarju in na podlagi vzajemnega zaupanja posameznih plemen našega skupnega naroda. Dr. Vesnić je na koncu svojega govora poudarjal, naj se Pašičev ustavni načrt ne vzame samo za podlogo bodoči državni ustavi, temveč naj se tudi v splošnem sprejme, kakor je.

Posl. Avramović je odgovarjal na izvajanja dr. Vesnića, da se vsakor vidi, da ustava ne more biti samo politična, temveč da se mora skrbeti tudi za gospodarsko in socialno življenje ter da zemljoradniki nikakor ne zahtevajo razdelitev države na razrede, temveč da se vsem razredom omogoči prirojni razvoj. Tudi glede osebne lastnine ne zavzema stališča proti njej, temveč je izrekel samo eno, kar pravi n. pr. nemška ustava v § »Eigentum verpflichtet«.

Posl. dr. Bogumil Vošnjak je kot zastopnik slovenske samostojne kmetijske stranke poudarjal, kako je v Srbiji že razvito čustvovanje napram državi, v ostalih jugoslovenskih krajih pa je bolj socialno in gospodarsko čustvovanje. V Srbiji je bila tudi nediferenciranost družbe brez velikih družabnih razlik, ki so v prekosavskih krajih obstojale. To znači, da je treba v prekosavskih krajih gojiti čustvovanje napram državi, v Srbiji pa je treba gojiti socialno čustvovanje. Ako obstoji razredni boj, potem je treba, da tvori država njegovo protitež. Je nekaj, kar stoji nad vsem in to je država. Toda danes država ni samo politična, temveč tudi socialni činitelj. Radi tega je potrebno, da bodi ustava izdelana tudi v gospodarskem pogledu, kar je bilo storjeno že v Nemčiji in v drugih državah. Govornik je nato prešel na krfsko deklaracijo in poudarjal, da je samo dokument manifestacije neosvobojenega naroda in da je ravno krfska deklaracija uničila vso zgodovino ter napravila konec zgodovinski Hrvatski, plemenski Sloveniji in Veliki Srbiji. Glede političnega centralizma pravi dr. Vošnjak, da bi se moral imenovati pravzaprav unitarizem. Za unitarizem smo vsi, za centralizem ne. Novi centri ne smejo biti plemenski centri, temveč samo državni. Kar se tiče dvodomenega sistema, se ne odloči za nobeno alternativo. Dr. Vošnjak je končal z besedami, da so Slovenci došli iz Slovenije v prestonico v prepričanju, da ne sme biti plemenskega separatizma. Mi hočemo, da se razvijejo lokalne enrgije Slovencev kot Jugoslovencev. Mi hočemo najsvobodnejšo samoupravo ter smo odkriti nasproti-

ki administrativnega centralizma. Hočemo jako Jugoslavijo, ker brez močne Jugoslavije ne more naša država živeti in se razvijati. — Seja se je končala ob 13. Nadaljuje se jutri ob 9.30.

Na včerajšnji seji ustavotvornega odbora je prišlo do prve stvarne debate o osnovnih principih države. Stališče zemljoradnikov je zastopal g. Avramović, stališče radikalno-demokratske večine pa dr. Milenko Vesnić.

Vodja zemljoradnikov je povedal v svoji ostri kritiki predloženega ustavnega načrta nekaj prav lepih misli o državi in o nalogah države. Država ni samo juristično-politična tvorba, ampak je v prvi vrsti socijalna ustanova, ker je tudi nastala kot plod socijalnega razvoja. Socijalni razvoj je ustvaril v človeški družbi medsebojne odnose ne le oseb, ampak tudi celih socijalnih skupin, in odnosi med skupinami niso nič manj važni kakor odnosi med osebami. Zato je zavzel gosp. Avramović čisto pravilno stališče s svojo zahtevo, naj se ustava ozira tudi na medsebojne odnose socijalnih skupin (razredov, stanov) in ne samo na osebe. Znatno napredek znači tudi zahteva zemljoradniškega voditelja po reviziji principov o imetju. On se sicer ne ogreva za odpravo privatne lastnine, pač pa zastopa tisto misel, ki je izražena v novi nemški ustavi z besedami: Eigentum verpflichtet — t. j. kdor ima premoženje, ga mora upravljati v obho in ne samo v svojo korist. Iz govora g. Avramovića se vidi, da razumevanje socijalnih načel tudi v Srbiji napreduje. To je vpliv socia-

lističnega duha, ki danes v tej ali oni obliki preveva vso Evropo in ves svet.

Cisto drugačen duh pa veje iz govora dr. Vesnića. On je skozi in skozi mož stare šole, katerega se moderne socijalne teorije o državi niso mnogo dotaknile. On ne more videti v ustavi nič drugega kakor samo zbirko političnih pravic in dolžnosti. Kako se razvija gospodarsko življenje, kako se razvija vpliv medsebojnih odnosov družabnih skupin na državo, to naj ne stoji v ustavi — to je stvar zasebnikov in stvar specialne zakonodaje. Z drugimi besedami: Mož hoče, naj ostane vse lepo pri starem! Ljudje naj izkoristijo drug drugega, kakor se jim ljubi, delavec naj dela za gospodarja in gospodar za svoj žep, kolikor more, ampak politične pravice bosta imela! To, kar je oznanjal g. Vesnić v svojem govoru jugoslovanskemu svetu to ni nič drugega kakor stari manchesterški liberalizem. Vesniće-va deviza je: Denar in denar in zopet denar — kje ga dobiš in na kakšen način ga dobiš, to je pa popolnoma vseeno in država se za to ne sme brigati! Vesniće-va ideal je skrajni individualizem, ki se izraža v besedah: Vadi pare iz žepa, brate! Zato, da jih spravim jaz v svoj žep.

Država ima po naših mislih tri naloge: Garantirati mora politično svobodo. Garantirati mora socialno svobodo. Garantirati mora kulturno (versko, narodnostno i. t. d.) svobodo.

Kulturna stran, socijalna stran in politična stran države morajo biti izražene tudi v naši bodoči ustavi.

Čehoslovaška politika.

LDU Berlin, 8. febr. »Vossische Zeitung« poroča iz Rima: Čehoslovaški minister za zunanje posle dr. Beneš je izjavil poročevalcem časopisov: Politika Čehoslovaške stretni po vzpostavitvi in okrepitvi Srednje Evrope, da se prepreči vojne v prihodnosti. Čehoslovaška

se je že uprla oboroženemu napadu proti Rusiji in spopadu z Madžarsko. Minister dr. Beneš je potrdil vest, da namerava doseči z Italijansko vlado sporazum glede vprašanj, ki se bodo razpravljala na konferenci v Portorose glede obnove avstrijske republike.

Državna cinkarna v Celju.

Najprej prosim ponižno državne- ga cenzorja, da mi dovoli napisati nekaj vrstic o državni cinkarni v Celju. To pa bi rad storil zaradi tega, ker je to za nas aktualno in pereče vprašanje. Objubim gospodom z modrimi svinčniki že v naprej, da se hočem omejiti na suha dejstva, ki so naslednja:

Državna cinkarna v Celju je imela l. 1914 v plavžarni 352 delavcev; v valjarni 30 delavcev; pri zvepleni kislini 12 delavcev; tehničnih uradnikov 7; administrativna uradnika 2; in poduradnikov in slug 12, tedaj skupaj 415 zaposlenih ljudi.

Producirala je l. 1914 surovega cinka 36.768 q, rafiniranega cinka 24.925 q, cinkov prah 3.135 „, cinkove pločevine 10.824 q, zveplene kisline 60° 10.527 q, zvepljene kisline 60° B 10.535 q.

Rude je dobila iz Rablja (Koroško) 95.683 q, iz Klausena (Tirolsko) 29.535 q. Izvažala je, kar se doma ni porabilo, tedaj nadprodukcijo na Kitajsko in v Italijo.

Državna cinkarna v Celju je naslednja svoječasna plavžarsko-rudarskega podjetja, ki je bilo last tudi v stari Avstriji države same. Podjetje je bilo med najbolj plodonosnimi; že pred vojno je donosalo milijone čistega dobička. Ob začetku vojne si je celo nakupilo lastniške pravice pl. Lapp-ovih premogokopov v Savinski dolini. Čisti dobiček se je pa za časa vojne še mnogo povečal. Po preobratu je bilo pravo tekmovalno pri temu podjetju za predstojniška mesta, pa kaj vraga tudi ne, vsaj je živel vodilni uradnik

najmanj dvakrat tako udobno kakor kje drugje. Vrhutega je prejemal tanjeme, ki so bile precej lepe.

Gospod cenzor, tukaj moram nekaj zamolčati, sicer ne rad, vendar pa, da vam ne dam povoda, da nam list zopet pobelitate, nadaljujem zopet le suhi dejstvi!

Sedaj je imela cinkarna zaposlenih delavcev, in sicer v plavžarni 248, v valjarni 38, za bakreno galico 22, tehnična uradnika 2, administrativna uradnika 2, poduradnikov in slug 13, delavstva za zvepleno kislino je sedaj izven obrata.

Produciralo se je sedaj: 14.000 q surovega cinka, 1000 q rafiniranega cinka, 800 q cinkovega prahu, 10.600 q cinkove pločevine in 2000 q bakrene galice.

Prej je imel produkcijo pločevine v zakupu veletrgovce, ki je bil proti mali proviziji obvezan razpečavati izdelke po cenah. Takrat je skrbel obveznik za pravočasno oddajo in razpečevanje in šlo je. Le večja naročila je tovarna izvedla na lasten račun. Ob času prevrata je bil ta zakup zopet javno razpisan. Reflektantov je bilo več. Ker je pa celska veletrgovina K. dosti ugodneje ponudila razpečevanje (ki ga je ne- šteto let opravljala), je modri višji svet nato sklenil predlagati vladi, da se razpečevanje sploh ne odda trgovcu, ampak naj cinkarna sama produkte razpečava tudi detaljno. Iz početka je bilo vsled pomanjkanja pločevine veliko zanimanje za produkt, ker se je pa uvedla nekaka protekcija pri dobavljanju, ki običajno škoduje trgovini, jelo je raz-

pečevanje pešati. Izgovor, da bi bil trg prenapolnjen, ni istinit, nasprotno se opaža, da se v velikih množinah iz tujine uvaža pločevina v Jugoslavijo. Kako je tedaj mogoče, da je uvožena pločevina cenejša, ko nam je vendar znan naš carinski aparat v Jugoslaviji. In vendar cinkarna ni zmožna za konkurenco; tedaj so napake gotovo kje drugje? Istina pa je, da potrebuje tovarna večšakov, za podrobno razpečevanje, ki so trgovsko izobraženi, ki znajo organizirati trg, ni pa uradnik za tak posel, ki je kaj hitro postregel kakega hrvatskega žida, dočim se ni pravočasno oziral na realnega trgovca, ki se je naveličal načelne šikane takega uradnika ter poiskal zato druge vire.

Vem, da pravih in glavnih vzrokov, zakaj je prišla cinkarna tako daleč, da je poglala delavstvo na cesto in se je s tem odvzelo borni kruh delavstvu, ne smem zaenkrat navesti. Vendar pa, gospod cenzor, naj mi dovolite samo vprašanje: Če je država zahtevala od trbovelske družbe priznanje delavske kontrole, če so to gospodje okrog »Jutra« in »Slov. Naroda« zagovarjali, naj tma- jo toliko korajže ter uvedo isto v cinkarni, ki je državno podjetje in delavci vam bodo dokazali, kako temeljito ste ga polomili pri nakupovanju rude. To je danes tudi glavni vzrok, da je celjsko delavstvo sedaj brez kruha. Gospodje, ki so to zadržili slišijo vse kam drugam, ne pa na tista mesta, na katerih sedaj.

Delavstvo celjske cinkarne pa naj kategorično zahteva komisijsko preiskavo, pri kateri naj bo tudi samo zastopano po svojih delegatih!

Za danes toliko!

Ig. M.

Razkol med proletariatom.

Razkol med socialisti in komunisti se izvršuje sedaj po vsem svetu. Doslej so bile še nekatere dežele, kjer so socialisti s komunisti vred tvorili enotno stranko, ki je predstavljala moč, pred katero so se tresle tudi močne mešč. vlade. Toda moskovska internacionala ni hotela več enotnih proletarskih strank, niti ne več enotnih strokovnih organizacij. Zahtevala je, da se levo krilo nele popolnoma loči od desnice, temveč tudi od tkzv. »marksističnega centra«. To je bila tudi vsebina onih 21 moskovskih točk, o katerih smo že tolikokrat razpravljali. Dočim se je pri nas v Jugoslaviji v primeri z drugimi deželami razkol formalno izvršil še precej zgodaj in so se rane tega razkola vidno začele lečiti, se je v nekaterih drugih deželah razkol šele izvršil. Mogočna, neodvisna socialdemokratska stranka v Nemčiji je razklana na dvoje; na Francoskem, v Švici, na Norveškem je istotako in v zadnjem času se je izvršil razkol v doslej enotni stranki nemških socijalnih demokratov na Čehoslovaškem in v Italiji. Vsi ti razkoli so žalostna posledica boljševiškega doktrinarstva, žalostna tembolj, ker se razkol izvršuje ravno v časih, ko bi morala biti prva in glavna skrb vseh socijalističnih struk, da stavijo sedaj znova vstajajoči in organizirajoči se mednarodni reakcij enotno proletarsko fronto nasproti.

Metoda, ki so se je komunisti pri svojem propagandnem delu v vseh deželah posluževali, je nam vsem dobro znana metoda razdiranja, fraziranja, obljub in ubijanja strokovnih organizacij. Mi smo to krizo že preboleli, dočim jo proletarijat Francije, Nemčije in Italije šele pravkar doživlja.

Značilno pri vseh razkolih je dejstvo, da so jih komunisti povzročili ne da bi imeli količjak tehničnih, aktualnih, politično-akcijskih povodov. To so storili tudi v deželah.

kjer je doslej enotna stranka vseskozi že itak sama vedno stala v najostrejši in neizumrljivi opoziciji napram buržoaznim vladam, kakor na primer v Italiji. Lahko rečemo, da ni bilo zlepa socialistične stranke, ki bi ji glede na njeno radikalno taktiko mogla komunistična internacionala tako kmalu kaj očistiti, kakor je bila ravno italijanska socialistična stranka. Različnost mnenj, ki je med vojno dala strankam drugih dežel mnogo opravka, je bila pri italijanskih socialistih že 1. 1912 ob času tripolitske vojne rešena za vedno in se je takrat po reformistični ključili iz stranke. In ker je Italija pozneje kakor druge države posegla v svetovno vojno in se je italijanska socialistična stranka mogla ravneti že po izkušnjah, ki so jih socialistične stranke drugih dežel v prvih mesecih vojne napravile, je bila stranka do zadnjega člana enotna v boju zoper vojno politiko. »Social-patriotizma« italijanska stranka med vojno torej v resnici ni poznala. Po vojni pa je stranka šla še bolj na levo. V velikem delu Italije prevladuje še danes polfevdalni agrarni sistem, zoper katerega se upira poljedelski proletarijat malih zemljiških najemnikov in kolonov. Vseled tega je v Italiji bolj kot v kateri koli drugi državi v srednji in zapadni Evropi dana dožnost skupnega sodelovanja industrijskega in kmečkega proletarijata v slučaju revolucionarnega upora. Seratti je stranko dovedel tudi do tega, da je sprejela boljševiško doktrino, ali kljub temu jo Moskva še ni pustila v miru, dokler je ni razbila.

Moskovska eksekutiva je zase zahtevala pravico, da predpisuje, kdaj da morajo Italijani uprizariti revolucijo in to revolucijo je hotela pripraviti na ta način, da je »kategorično« zahtevala izključitev nekaj najboljših teoretikov, parlamentarcev, strokovnih vodij in zadržnikov iz stranke samo zato, ker se le-ti niso hoteli kratkoročno odpovedati vsakršni miselni svobodi napram Moskvi. Seratti-ja, ki je v italijanski stranki pravzaprav sam dovedel komunistično misel do zmage in ki je še pred par meseci v Moskvi predsedoval kongresu komunistične internacionale, so sedaj opsovali z »izdajalstvom« in ker se je livoranski strankin zbor z ogromno večino stavil ob Seratti-jevo stran in je odklonil zahteve moskovske eksekutive, so »čisti« komunisti izstopili iz stranke in so si ustanovili svojo lastno! Torej celo še takrat, če tudi sprejme vse komunistične doktrine, nisi varen razkola, če se moskovskim diktatorjem ne pokoriš tudi v vsaki najmanjši taktični podrobnosti!

Kaj pomeni razkol, uči izkušnja. Francoski imperijalizem je glava evropske kontrarevolucije. Vidimo, da ta imperijalizem štiti vso evropsko reakcijo in pritiska k tlem proletarske revolucije, ne vidimo pa, da bi ga francosko delavstvo pri tem kaj motilo, ker se že pol leta sem bavi izključno samo z medsebojnimi prepri. In tako je povsod, kjer se izvrši razkol med proletarijatom: neednost v lastnih vrstah slabi moč proletarijata. Kapitalistični svet, omajen vseh vojn, je zrel, da pade toda proletarijat ne bo mogel krize, ki jo doživlja kapitalistični svet, izkoristiti, če uničuje v bratomernem boju samega sebe, mesto da bi vse svoje moči naperil proti kapitalizmu. Komunistični doktrinarizem, ki je razdril enotnost proletarijata, je torej le močna opora kapitalizma.

Telegrami.

RADIČ PRIDE V BELGRAD.

LDU. Zagreb, 8. febr. »Riječ« javlja, da je prišel v Belgrad dr. Basariček, da sondira teren za prihod Radiča in njegovih poslancev. »Narodna Politika« doznava, da bo v četrtke zborovanje vseh Radičevih poslancev, na katerem bodo razpravljali in sklepali na podlagi poročila dr. Basarička.

MINISTRSKI SVET.

LDU. Belgrad, 8. febr. Na večerajšnji seji ministrskega sveta je bilo rešenih več političnih in finančno-upravnih vprašanj. Uredili so tudi dijaško ustanovo in odobrili kredit za hrvaško Primorje v znesku pet milijonov kron.

FAŠISTI RAZBILI TISKARNO »EDINOST« V TRSTU.

Kakor poroča »Jutro«, so tržaški fašisti v torek zjutraj okoli pol 3. vdrli v tiskarno in napravili tam do 800.000 lir škode. Oboroženi so bili z drogi, sekirami, revolverji ter jih je bilo kakih petnajst. Najprej so razmetali knjige in spise v sobi glavnega urednika, potem uničili vse administracijske potrebščine ter na to odšli v strojnico, kjer so do nevarnosti pokvarili stroje. Rotacijski stroj so le deloma pokvarili, tako da je »Edinost«, ki je bila pripravljena za tisk, kasneje izšla. Stavni stroje in črk menda niso našli, zato jih niso pokvarili. Policije ni bilo blizu. Napad so fašistovski listi napovedovali že prej. V tiskarni navzoče osebe so fašisti zaprli v sobe in stražili z revolverji. Nacionalistični italijanski listi opravčujejo napad.

Politične vesti.

+ Vojaška oblast v Ljubljani je izdala podrelenim oddelkom navodila, kako se naj obvaruje rekrute pred bolševizmom in socializmom. Tozadevnega rezervnega povelja ne moremo pričeti, ker bi bili zvočno zaplenjeni. — Sedaj smo prilično tam, kjer smo bili v stari Avstriji leta 1870 ali 1890. Lep napredek.

+ Državni podtajnik, Radikalni klub bo zahteval, da ni treba, da bi državni podtajniki bili parlamentarci. Demokratiški klub stoji na stališču, da se morajo podtajniki voliti izmed poslancev.

+ Veselič odloži mandat. »Juturni list« javlja iz Beograda, da dr. Veselič zaradi bolezni odloži svoj mandat in se odtegne politiki.

+ Francoski general Franchet d'Esperey potuje sedaj po celi Jugoslaviji in pregleduje vojašnice. Kakor izvezo, pride tudi v Ljubljano. — Na kolodvoru ga bo sprejel tudi dr. Lemež.

+ Albanija pred ustavotvorno skupščino. »Pijemont« poroča: Politični položaj v Albaniji dobiva določeno sliko. Sedaj po sprejetju Albanije v zvezo narodov se vrše priprave za volitve. Volilni boj se vrši med skrajnimi in umerjenimi nacionalisti. Po izvršenih volitvah se bo konstituenta sestala v Tirani, da izdela ustavo. — Po celi Albaniji vodijo Italijani zelo živahno agitacijo. Po zadnjih vestih bodo pogajanja, ki se vrše v Rimu, v najkrajšem času zaključena. Italija hoče za varovati svoje interese v Albaniji namreč s tem, da predpostavi svojega kandidata za albanski prestol. Še bo boj za Albanijo!

+ »Arbeiter Zeitung« piše, da se naha. ja v dunajskem vojaškem arzenalu velika množina vojnega materiala, ki je namenjen Poljski. Ta material je del tistega, ki ga mora Avstrija izročiti po versajlskih določbah zavezničkim državam. Kakor smo enkrat poročali, bi Italija dobila 70, Francija 11, Anglija 8, Amerika 4, Japonska 3, »Srbija« 4, Poljska pa 0% tega blaga. Zato je morala ona izmed veselih odstopti zadnji državni svoj del. In to je bila nedvomno — Francoska. Zanimivo je dejstvo, da presega za Poljsko polna množina (med drugim 50.000 pušk, revolutorko bajonetov, 1.000.000 nabojev...) francosko kvoto. Torej je morala biti še neka druga država, ki se je odpovedala svojemu delu! — Kaj res, da so se »naši« (belgrajski »naši«) odpovedali pomladnemu izprehodu v belo Rusijo? Brez puške namreč tam ni varno hoditi.

+ Podkupljeni komunisti? Dokazano je da sta divji tajni splošne delavske zveze Griffuelles in generalni tajnik lista »Humanité«, Dunols, ki sta bila postavljena sodnim oblastvom na razpolago, prelela od Abramoviča čeka po 10.000 frankov za boljševiško propagando na Francoskem.

+ Kongres češkoslovaške komunistične mladinske organizacije, ki se je vršil v nedeljo, je sklenil, da se odcepi od češke komunistične stranke, se samostojno organizira in priključi tretji internacionali. Na drugem kongresu, ki je določen na 27. t. m., se najbrže izvede združevanje komunistič-

nih mladinskih organizacij vseh narodov Češkoslovaške.

+ Socialistični angleški dnevnik v Chicagu bo začel izdajati Debsov volilni odbor sedaj po volitvah. Z razprodajo 10-

Dnevna kronika.

Včerajšnja konfiskacija. Včeraj nam je zaplenil menda državni pravdnik v Ljubljani dve tretjini članka o cinkarni v Celju. Res smo radovedni, kakšno državi nevarno vsebino je imel članek, ki je bil pisan v interesu državnega gospodarstva in je opozarjal na potrebo pospeševanja industrije. Daleč smo prišli, da niti ne smemo opozarjati javnost na nevarnost, ki preti od strani kapitalizma naši mali industriji, ki jo imamo. Ali so kapitalisti »nedotakljiva« vladna ali državna zakonita ustanova? Kaj je pravzaprav vzrok konfiskacije? Za delavstvo je dogodek važen, ker izgubi par sto delavcev zaslužek in mnogo jih je med njimi tudi takih, ki lahko izgube v zavarovalnih zavodih svoje pravice. In zato naj molčimo? Cenzura, zakaj? Kontumac? Take tiskovne svobode v Jugoslaviji ne maramo!

Trnovski župnik pisatelj g. F. S. Finžgar v Ljubljani slavi danes petdesetletnico rojstva.

Razprava o stanovanjskem vprašanju. V ministrstvu za socialno politiko so se pod predsedstvom ministra za socialno politiko pričela razpravljanja o stanovanjskem vprašanju. V Zagrebu, Beogradu in drugih mestih, kjer vlada pomanjkanje stanovanj, je treba preprečiti onim, ki niso potrebni v mestu, da bi tam stanovali.

Album zaslužnih ljudi. Ministrstvo za prosveto je sklenilo izdelati album, v katerem bodo na kratko navedena vsa dela naših zaslužnih mož. Ta album se bo vporabljal na vseh osnovnih in srednjih šolah. — Upamo, da urednik albuma ne bodo pozabili na velezaslužnega Slovence dr. Lemeža.

Cenzura filmov. Finančni minister dr. Kosta Kumandl je določil, da se znižajo takse za kinematografske predstave in druge zabave od 30 na 20 odstotkov. Zato pa morajo kinematografi vsak teden prirediti najmanj po eno poučno predstavo. Ob enem je prosvetno ministrstvo odredilo, da se odsej tudi filmi cenzurirajo.

Velekulturna Ljubljana v pustnem času. V kratkem predpustnem času je bilo v Ljubljani 167 predpustnih prireditev, plesov, veselic in zabav. Vse zabave so bile zelo številno obiskane. Veselili davek je velikanski. Tudi razgledači in bahavi pijanci so prispevali v državno blagajno z znatnim prispevkom; tekmo meseca januarja so plačali 10670 K raznih glob zaradi prevelike pijanosti, ki so jo aranžirale velike narodne prireditve. — Koncerti so bili v tem času zelo slabo obiskani! — Porok je bilo v predpustu okoli 110, od teh ena civilna na magistratu pred mag. ravnateljem dr. Zarnikom. Umrla je v tem času 140 oseb.

Kakor v Ljubljani! »Beogradske Dnevne« piše: Belgrad je danes gnezdo raznovrstnih dogodiljav, ki so bili pred vojno redki. Nekoliko kot posledica vojne, nekoliko pa vsled tega, ker je v Belgradu danes zelo mnogo tujih elementov, je življenje v Belgradu popolnoma nasprotno prejšnjemu. V Belgradu se na primer dogode tatvine, kakršnih pred vojno ni bilo. Morala je v vsakem oziru zelo padla, vstred česar je sedanja družba potrebna strogega opomina. Dogodek, ki se je pripetil pred dnevi, dobro označuje moralo sedanje pokvarjene družbe. Vdova Milka Stojčič je namreč obtožila Milana Sekuliča, doma iz Dvoja na Hrvaškem, da je 28. m. m. našino onečastil njeno hčerko Jelko, ki je

Kulturni vestnik.

Naši zapiski. Pravkar je izšla 1 številka novega letnika tega »mesečnika za politiko in gospodarstvo, kulturno in socialno življenje« v novi, priklupni opremi z naslednjo vsebino: Dr. Dragot. Lončar: Slovenci in Jugoslovanci; dr. Fr. Veber: Materijalizem; — dr. A. Šerko: Naše medicinske fakultete; — dr. V. Ozvald: Za vodilo — ter J. P. Machar: Ovidijeva molitev. Zelo bogat »Pregled« prinaša prispevke J. Jurkoviča, K. Ozvalda, Fr. Erjavca in dr. V. Moleta. Ker je revija strogo kulturna in ne-strankarska ter sodelujejo pri njej naši prvi znanstveniki in publicisti, jo toplo priporočamo. Izhaja sedaj redno sredi vsakega meseca in stane letno le 60 K. Naroča se pri »Slovenski Socialni Matici«, Ljubljana, poštni predal 91.

dolarski akcij hoče najprej nabrati 100.000 dolarski fond in potem začne izdajati v Chicagu angleško pisan socialističen dnevnik. Njega potreba se je pokazala zlasti ob zadnjih volitvah.

stara 8 let in 1 mesec. Dočim zločinec ne prizna svojega dejanja, je mestni fizik pregledal malo Jelko in ugotovil, da je onečastjena.

Jezerko spada pod Kranj. »Službene novine« objavljajo naredbo ministrstva notranjih del, ki dodeljuje občino Jezerko okrajnemu glavarstvu Kranj.

Porotne razprave. Pred ljubljanskim deželnim sodiščem se porotne razprave prične 21. t. m. Doslej je razpisanih le okoli osem razprav, med njimi baje tudi razprava glede tatvine ameriških denarnih pisem na ljubljanski glavni pošti in zanimivosti glede tatvin v Szantnerjevi trgovini s čevlji.

Napad na kolodvoru. Na ljubljanskem glavnem kolodvoru se je včeraj okoli 11. dopoldne dogodil napad prožnega delavca na čuvaja, ki vzbudil med vsemi železniškimi uslužbenci veliko senzacijo. Kakor znano, je uvedla južna železnica na kolodvoru posebne straže, ki stražijo predvsem natovorne vozove. Na tiru 14 je včeraj dopoldne stal vagon svežega svinjskega mesa iz Novega Sada, določen za Italijo. Temu vozu se je približal prožni delavec Cvetko iz Zaloga in ga odprl. Iz njega je vzel okoli 3 kg mesa. To je opazil čuvaj France Ungar, doma iz St. Jurja ob juž. železnici, stanujoč na Cesti v Mešni log. Prijel je delavca. Delavec je pobegnil. Čuvaj za njim in ga dohitel ter ga skušal legitimirati. Delavec je potegnil iz svojega žepa nož in čuvaja Ungarja težko ranil na desno stran vratu. Ungarja so preločili v javno bolnico. Delavec Cvetko pa je pobegnil domov v Zalog, kjer so ga prijeli orožniki in odvedli v ljubljanske zapore.

Prebrisan trgovski posredovalec. Verziški urad bi imel hvaležno polje za svoje delovanje, če bi začel temeljito študirati razne manipulacije čednih verziških posredovalcev, ki se še vedno vrivajo med velike kupčije, in se ne zadovoljujejo s samimi provizijami. So to pravcate pljavke. Drastičen vzgled o takem verziškem poslu nam nudi »alera žitnega zavoda«. K akolski družbi za kmetijsko industrijo t. j. v tovarno za klet je prišel pred dnevi neki ljubljanski agent, stanujoč v Zelenci jami ter ji ponudil oves okoli 1000 kg na prodaj za 410 K. Ponudba je bila sprejeta in trgovsko izvršena. Drugič je ponudil možakar 3000 kg po 396 K. Sprejeto. A tu je možakar žitni zavod upilil za ca 16.000 K. Sedaj ima stvar sodišče v rokah.

Aretacija nevarnega tatva. Aretiran je bil Jakob Hribar iz Ježice, ki je znan kot nevaren tat. Med drugimi je ukradel nekemu Osenarju 1700 K že pred pol letom. Na vesti ima še druge velike tatvine.

Razširjenje Belgrade. Gradbeno ministrstvo je odobrilo in poslalo belgrajski občini načrte za regulacijo Belgrade, katere je že v minulem letu izdelala posebna komisija, sestavljena iz strokovnjakov inženirjev in tehniških profesorjev belgrajske univerze. Na podlagi tega elaborata bo prihodnji občinski odbor razpisal konkurz za regulacijo Belgrade in njegovo razširjenje na levi breg Save.

V topičah Dobrna pri Celju je razpisana restavracija v zdraviliškem domu. Pogoj v Uradnem listu št. 12.

Tiskovna pomoč. V včerajšnjem »poslanem« berlj v 4. vrsti »stretami« namesto »stretti«.

Reportar ljubljanskega gledališča.

Drama: Sreda, 9. zaprto. Četrtek, 10. zaprto. Petek, 11. zaprto. Sobota, 12. »Škotiška«, (A). Nedelja, 13. »Miss Nobs«, Hobbs (Ev.) Pon., 14. »Madame sans Gêne«, (E). — Opera: Sreda, 9. »Pred vratmi slave«. Gostovanje hudožestvenega teatra, (izven). Četrtek, 10. »Potop«. Gostovanje hudožestvenega teatra, (izven). Petek, 11. »Tri sestre«. Gostovanje hudožestvenega teatra, (izven). Sobota, 12. »Tosca«, (E). Nedelja, 13. »Fra Diavolo«, (izven). Ponedeljek, 14. Koncert Josip Rjavac in Ciril Ljekar (izven). — Predstava »Tri sestre« (gostovanje hudožestvenega teatra) v petek 11. t. m., začenja ob pol 8. zvečer.

Sodrugil Delavci! Delavke! Citajte, naročajte »NAPREJ«!

Organizacijski vestnik.

Iz stranke.

Opozorjamo vse sodruge in sodružice na diskusijski večer, ki se bo vršil v petek dne 11. tm. ob 20. uri v mali dvorani »Mesnega doma«. Na dnevnem redu je razprava o ustavi.

Iz strok. organizacije.

Osred. društvo kovinarjev podružnica Ljubljana sklicuje svoj redni občni zbor, ki se bo vršil v nedeljo 13. febr. ob 9. uri dop. v Plzenski restavraciji (poleg nunske cerkve). Dnevni red: Poročilo načelnika, tajnika, blagajnika, kontrole; volitev novega odbora, volitev delegatov za str. kongres kovinarjev. Raznoterosti. — Če bi občni zbor ob določenem času ne bil sklenjen, se bo vršil pol ure kasneje, ne glede na število navzočih članov.

Gospodarstvo.

— Promet z Avstrijo. Ker je sporazum z Avstrijo v vprašanju vzpostavitve direktnega prometa na Koroško preko Podrožnice že podpisan, se bo takoj pričelo s delom na ureditvi prometa.

— Promet Jugoslavije preko Soluna. Minister za promet odpotuje te dni v južno Srbijo v svrhu nadzorovanja, ker se je zaradi pomanjkanja premoaga pojavila v prometu huda kriza. Pri tej priliki bo minister nemara odšel tudi v Solun, da uredi vprašanje izvoza in uvoza preko tega pristanišča.

— Uvoz mineralnih olj. Odsek ministrstva za prehrano sme odsej dovoliti uvoz mineralnih olj samo industrijalcem in porabnikom za njihovo lastno porabo, ter samo v količinah do pol vagona, to je 5.000 kg in sicer brez vsake kavcije. — Uvoz mineralnih olj preko pol vagona dovoljuje izključno imenovano ministrstvo, oddelek za mineralna olja, ki

— Češkoslovaška si namerava izposoditi 2 milijardi čsl. kron, ki jih bo uporabila v poštni in železniške svrhe.

— Nemško zlato za Francijo. Francoska banka je od nemške državne banke prelela v smislu prvega in tretjega odstavka člena 29 versajlske mirovne pogodbe pošiljke večje množine zlata v šibkah in novcih.

— Valuta — samomor kapitalizma. Iz Trsta poročajo o močnem padcu ladijskih tovorov. Padec dosega že tako višino, da znaša v zadnjih treh mesecih že 50 odstotkov. Tako stane na progi Trst—Sev Amerika n. pr. tona navadnega blaga 15, premoška 9 in žita 10 dolarjev, dani je stali pred tremi meseci še enkrat toliko. — Z vzrok navažajo preveliko malozabranjenosti ladij.

Sport.

Iz Bohinja nam poročajo z dne 8. tm., da leži v dolini 51 cm snega, v višjih legah od 1000 m dalje pa že krog 1 m na debelo. Smuka idealna. — Sankalističe se urejuje in izpopolnjuje, tako da bo ob četrtka dalje odprto za trening pred sankarsko tekmo, ki se bo vršila 13. tm.

Redka ugodnost! Člani sportnih klubov, vključeni v Sportno zvezo, dobe o priliki pridružitve sankarske tekme 13. tm. in smučarske tekme 20. tm. (v Bohinju) za polovico cene znižane vozovnice, ako se zglasijo po tozadevno izkaznicno Sportne zveze (Na rodni dom od 8.—12., 3.—6.). Izkaznica ni veljavna samo za dan tekme 13. in 20. tm., temveč se lahko sportniki odpeljejo že tudi prejšnji dan pred tekmo v Bohinj.

Velike mednarodne gimnastične in atletične igre bodo priredili v dnehi 3. do 5. junija t. l. v Pragi. Prireditelji: drž. ministrstva in združene sportne federacije so povabile tudi mednarodno sportno zvezo k sodelovanju.

Ste preveč občutljivi za mrzli zrak? Vsakovrstna bolečina se takol potavlja? Slabost? O! kako tu ublažilo bolečine in utrujeno telo masaje s Fellerievim pravim Elzafluidom! 6 dvolnati ali 2 veliki špecijalni steklenici 42 K. Državna trgovina posebej.

Potrebovali bi odvaliloče želo-dec okrenčitoče sredstvo? Poslušite se le Fellerievih pravih Elza-kroglic! 6 škatlic 18 K. — Omot in poština posebej a nalocene. Engen V. Feller. Stubica donja. Elsa trg št. 252. Hrvatska. F. (7)

Kdor si želi nabaviti pristnega in znanega
haložana
naj se blagovoli poslužiti tvrdke:
Prva haloška trgovina z vinom
Ante Korenjak in drug
pri Sv. Barbari v Haložah.

Peči, štedilnike,
kuhinjske potrebščine, železno pohištvo okove za pohištvo in gradbe, orodje ter vsakovrstno drugo železninsko blago nudi po solidnih cenah na drobno in debelo trgovina z železnino
BREZNIK & FRISCH v Ljubljani,
Čankarjevo nabrežje št. 1.

F. BRUMAT LJUBLJANA
Manufaktura in tkanine.
Mestni trg 25.

Sodavičarna,
kompletna z elektromotorjem, hišo in vrtom
na prodaj.
Ponudbe na upravo »Napreja«
Ljubljana.